

Enklávy dělnického bydlení v Praze na Smíchově a v okolí

Václava Horčáková, Historický ústav AV ČR, v. v. i., Praha

Stopy každodenního života smíchovských dělníků v krajině nenávratně mizí snad ještě rychleji, než tovární budovy, ve kterých pracovali. Projekt Historického atlasu měst České republiky umožňuje zachytit a připomenout i tyto dnes zdánlivě méně aktuální stránky dějin města Smíchova, které bylo koncem 19. století nazýváno "stokomínovým Manchestrem".

MRÁZOVKA

Dělnická osada ve střední části Smíchova, v sousedství Bertramky, lidově označovaná díky terasovitému rozložení jednopatrových dvojdomek jako Betlém. Na stavbě se podíleli podnikatelé ze Smíchova a Holešovic (Společnost pro stavbu dělnických bytů v Praze). Kolonie dělníků Ringhofferových závodů z roku 1870 byla dále rozširována 1896 a 1908. Zástavba probíhala po vrstevnicích na ozeleněném svahu. Dělnické domky byly i přes snahu o jejich zachování zbořeny v 80. letech 20. století, dnes zde najdeme park. Jedinou stopou jsou dobré udržovaná schodiště, která spojovala Mrázovku s centrem Smíchova.

Mrázovka na plánu Prahy z roku 1948

Mrázovka kolem r. 1910

* Dělnické byty. Osada dělnická v Budějovickách má 92 domů se 184 byty a 1104 obyvateli, smíchovská 62 domů se 124 byty a se 740 obyvateli. Nájemného platu se z bytu týdně zlatí, v čemž jsou již zahrnutы i výdhy za odberání říční vody. Obě osady nalezají se ve vzdálenosti pohádku a ráduje je k tomu polohodlný přístup. Také letos bude v další stavbě domů pokračováno.

Pražský deník 1. 4. 1875,
č. 73, s. 2.

* Jubileum práce. Těchto dnů slavili významné jubileum 54leté práce Jindřich Wimmer, železolijec na Smíchově (Mrázovka 684). V roce 1857 vstoupil do učením do huť knížete Mansfelda. Po 5leté výcviku vstoupil do továrny bar. Fr. Ringhoffer na Smíchově a pracoval zde až do 7. ledna 1911, tedy plných 49 let, kterýmžto dnem byl dán do výslužby.

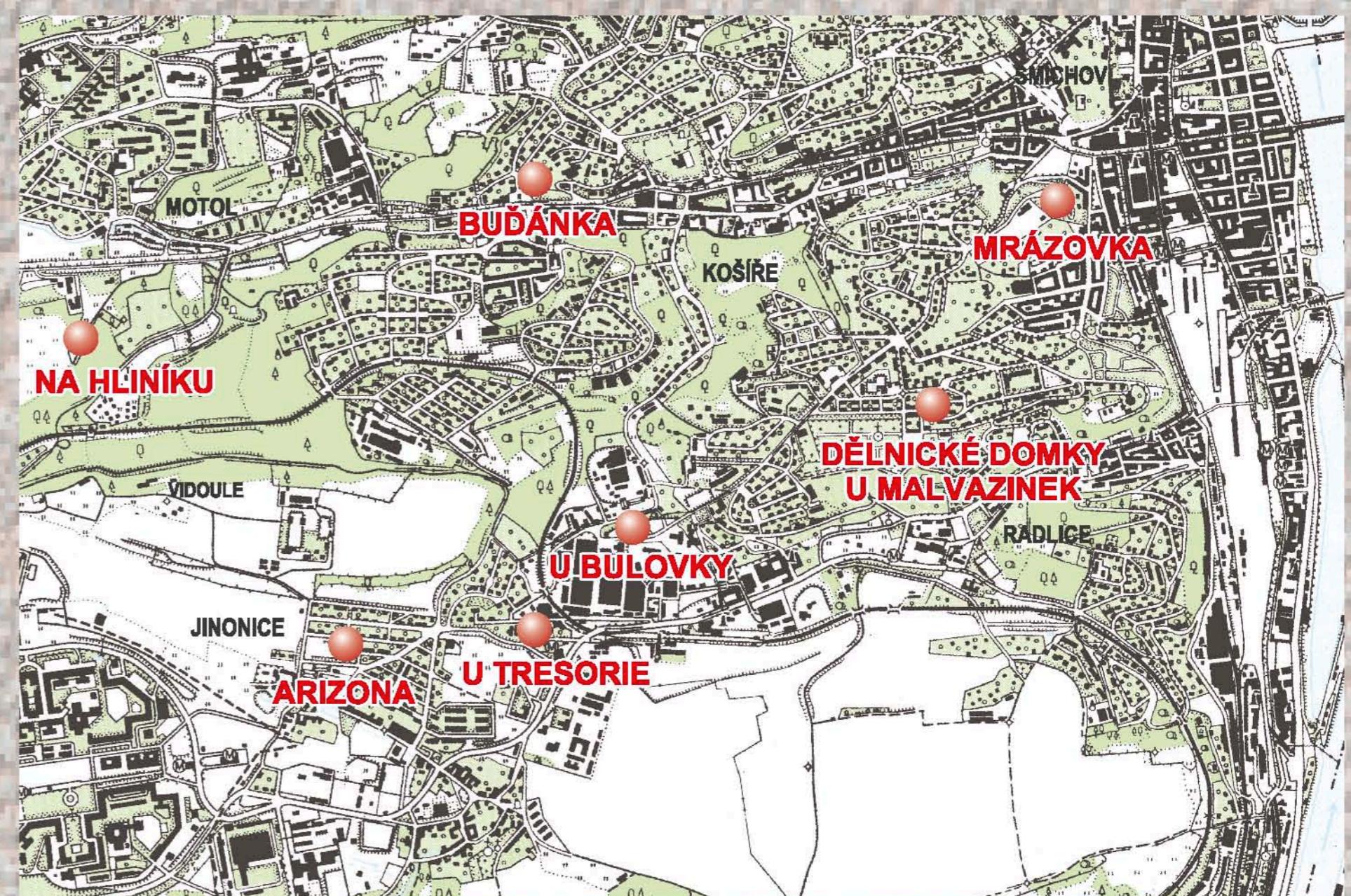
Národní politika 23. 1. 1911, č. 23, s. 3.

Park Mrázovka v roce 2011

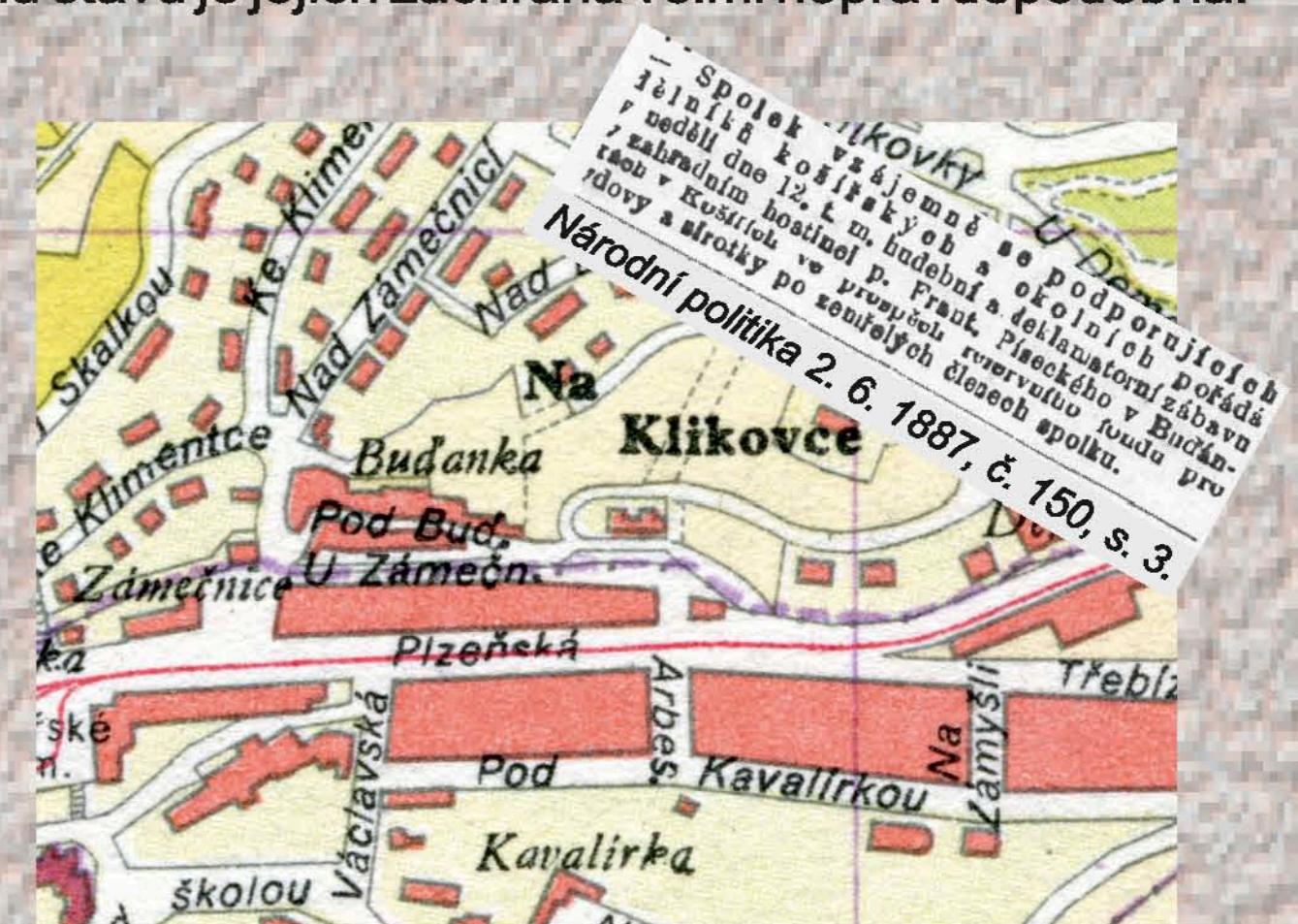

Schody na Mrázovku v roce 2011

BUĎÁNKA

Buďánka jsou osada bývalých dělnických domků na Smíchově v okolí ulice U Zámečnice, mezi usedlostí Kavalírka a přírodní památkou Skalka. Osada vznikla kolem poloviny 19. století jako obydlí dělníků z blízkého pískovcového lomu. Kolonie měla 15-30 domků, v nichž bydlelo až 300 obyvatel. Buďánka jsou od roku 1991 památkově chráněná, avšak vzhledem k havarijnemu stavu jejich zachrana velmi nepravděpodobná.

Buďánka na plánu Prahy z r. 1948

ŘADOVÉ DOMKY U HŘBITOVA MALVAZINKY

Počátkem dvacátých let zde vznikla nouzová dělnická kolonie, která prošla složitým vývojem. Kolonie zanikla před rokem 1960. Minulost lokality se odrazila ve vzhledu ulic Přímé, Pravoúhlé, Xaveriové a Malé Xaveriové, které patří k nejmalebnějším částem Smíchova.

U TRESORIE

Nevelká nouzová kolonie samostatných dělnických domků v Jinonicích ohraničená ulicemi Na Hutmance a U Waltrovky.

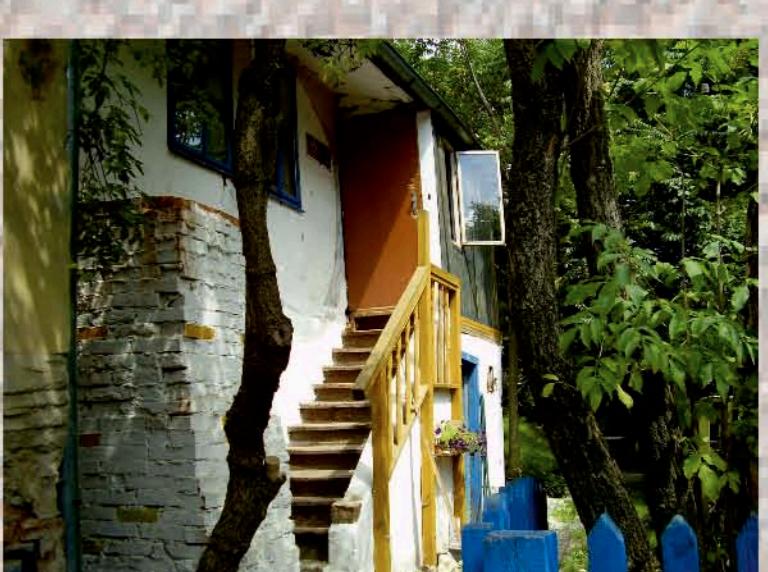
U Tresorie na plánu Prahy z roku 1948

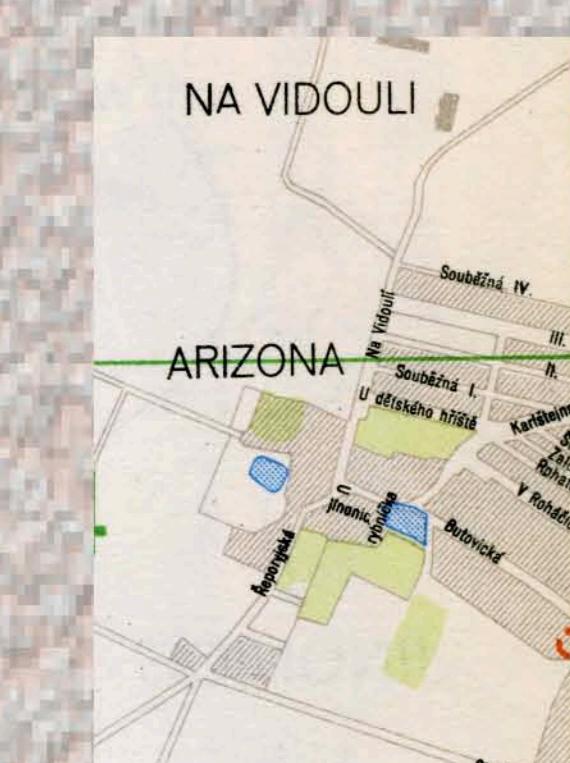
Lokalita je nepřístupná

Už se prý odstěhovali i bezdomovci

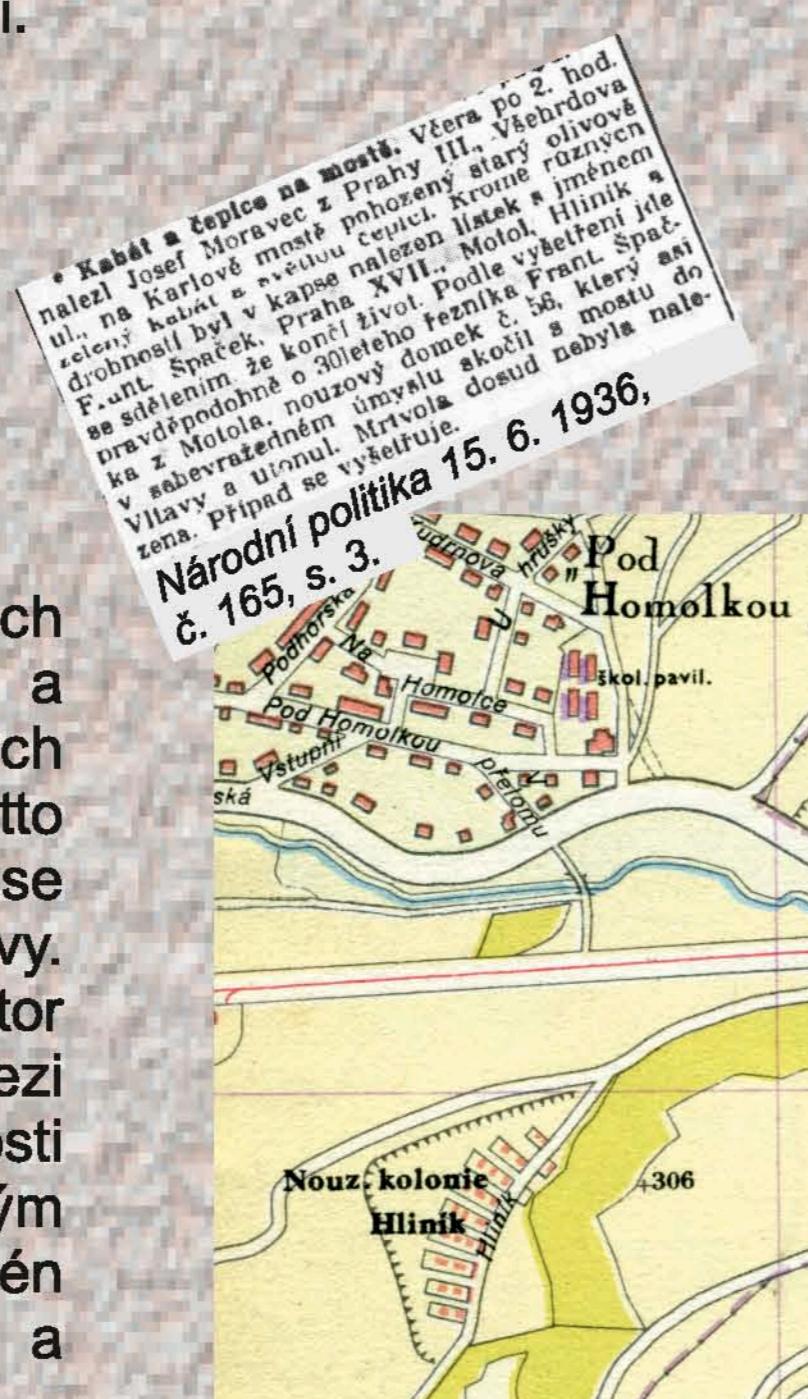
Na Buďánkách zůstal pouze jeden obydený domek

Arizona na plánu Prahy z roku 1956

ARIZONA

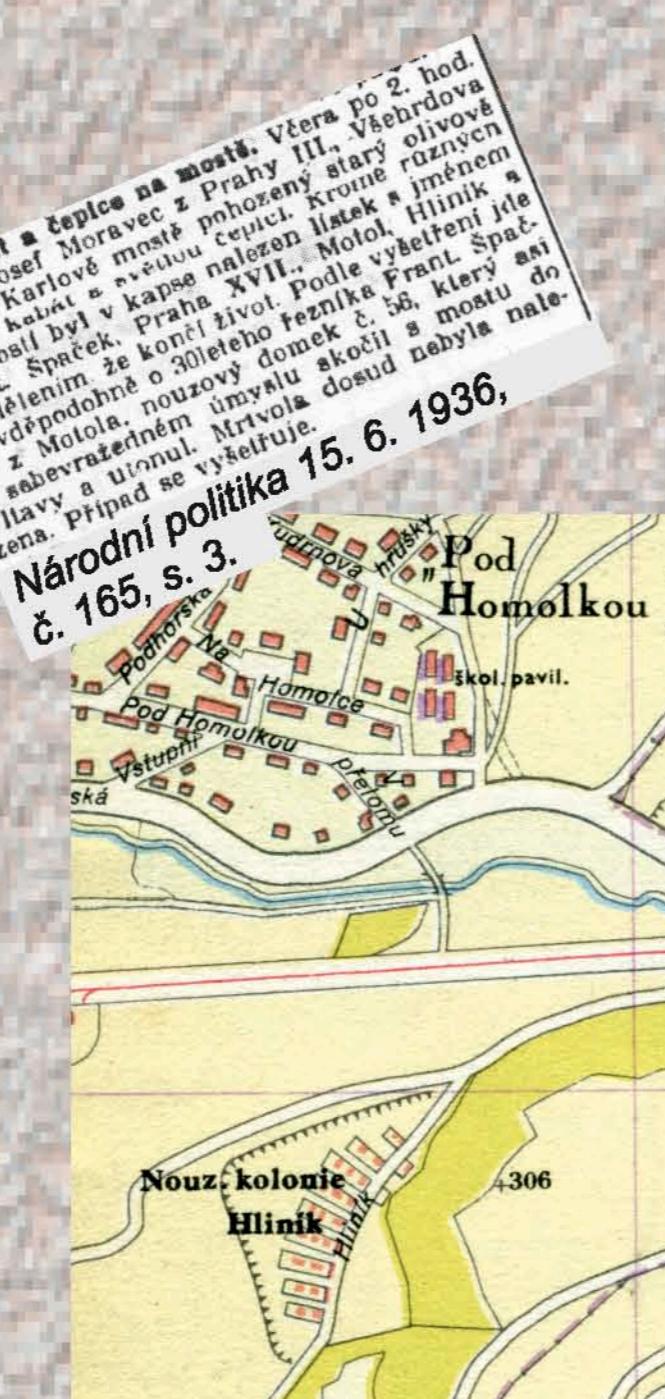
Nouzová kolonie dělnických domků v Jinonicích při ulici Na Vidouli.

Arizona na plánu Prahy z roku 1948

NA HLINÍKU (HLÍNÍK)

Nouzová kolonie z vyřazených vagónů, provizorních přístřešků a obecních dřevěných sdružených domků, ve třicátých letech ghetto sociálně nejslabších obyvatel se všemi průvodními negativními jevy. V roce 1960 byla asanována. Prostor bývalé kolonie v prohlubni mezi strmými svahy je v současnosti udržován a využíván k různým rekreačním aktivitám. Okolní terén byl upraven pro golfové hřiště a zahrádkářskou kolonii.

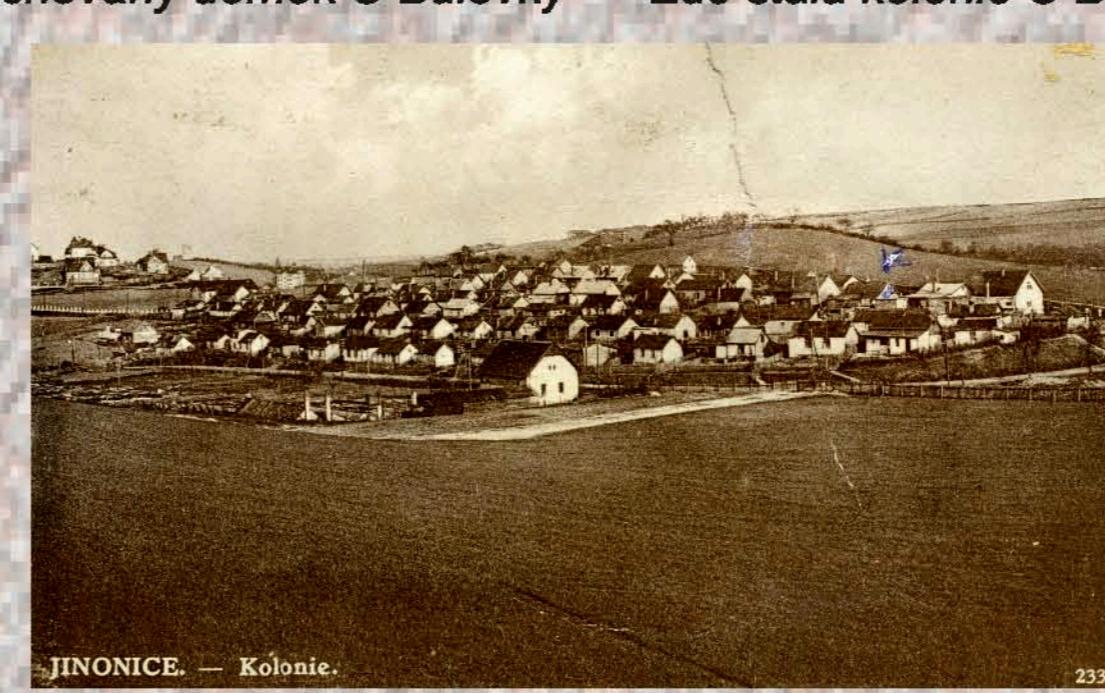
Hliník na plánu Prahy z roku 1948

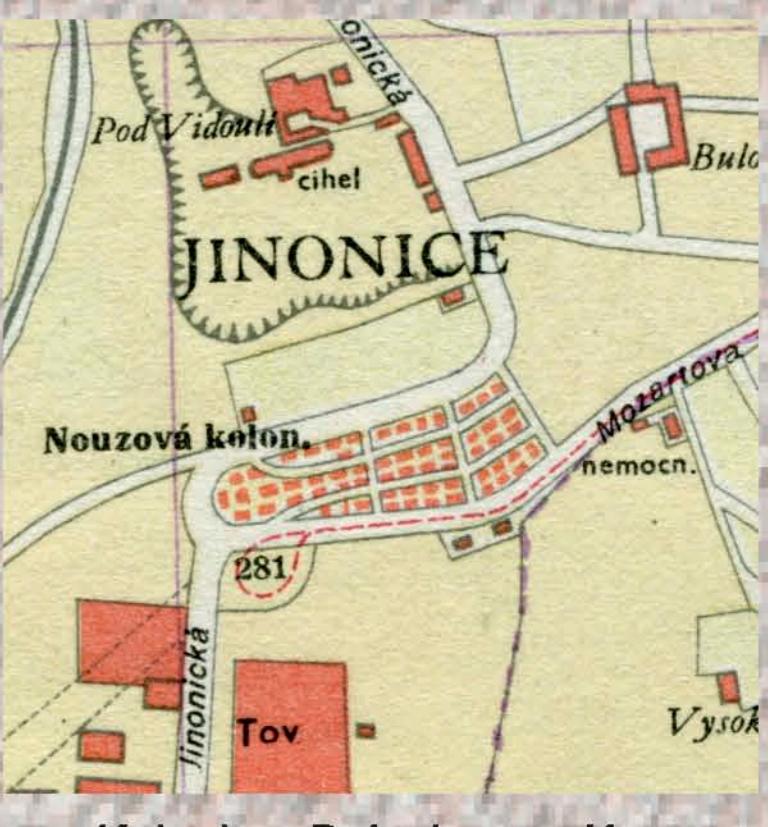
Poslední zachovaný domek U Bulovky

Zde stála kolonie U Bulovky

Nouzová kolonie u Bulovky ve třicátých letech

Kolonie u Bulovky na plánu Prahy z roku 1948